

ZAMONAVIY TIBBIYOTDA LOTIN TILINING TUTGAN O‘RNI

Akramov Bahodirjon

Toshkent davlat tibbiyot universiteti
davolash ishi fakulteti 1-bosqich talabasi

Duldulova Nargiza Ashimovna

Ilmiy rahbar, “Lotin tili va xorijiy
tillar kafedrası” o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada lotin tilining zamonaviy tibbiyotdagi o‘rni va ahamiyati yoritilgan. Lotin tilining tibbiy terminologiya, xalqaro aloqa vositasi sifatida xizmat qilishi, farmatsevtikada tutgan o‘rni va tibbiyot ta’limidagi ahamiyati tahlil qilingan. Tibbiyot fanining aniq va universal tilda ifodalanishi uchun lotin tilining qanday rol o‘ynashi haqida fikr yuritilgan.

Kalit so‘zlar: lotin tili, tibbiy terminologiya, zamonaviy tibbiyot, farmakologiya, xalqaro aloqa, anatomiya, retsept, tibbiy ta’lim

Abstract: This article explores the role and importance of the Latin language in modern medicine. It discusses how Latin serves as the foundation of medical terminology, a universal means of communication, and a key element in pharmaceutical practices. The

significance of Latin in medical education and its contribution to the clarity and consistency of scientific expression are also analyzed.

Keywords: Latin language, medical terminology, modern medicine, pharmacology, international communication, anatomy, prescription, medical education

Kirish. Tibbiyot fanlari ming yillik tarixga ega bo'lib, ularning rivojida tilning, ayniqsa lotin tilining ahamiyati beqiyosdir. Qadimgi davrlardan boshlab ilm-fan, ayniqsa anatomiya, farmakologiya, jarrohlik va boshqa tibbiy sohalar asosan lotin tilida rivojlangan. Lotin tili bugungi kungacha tibbiyotda ilmiy aniqlik, barqarorlik va xalqaro tushunarlikni ta'minlab kelmoqda.

Lotin tili qadimgi Rim imperiyasining rasmiy tili bo'lgan bo'lib, yunon tilidan keyin ilm-fan, falsafa va tibbiyotda keng qo'llanilgan. Mashhur yunon shifokori Gippokrat va rimlik tabib Galenning asarlari asosan lotin tiliga tarjima qilinib, keyingi asrlar davomida Yevropa universitetlarida o'qitilgan. Shuningdek, O'rta asrlarda lotin tili nafaqat tibbiyot, balki barcha ilmiy sohalarning asosiy tili sifatida xizmat qilgan.

Zamonaviy tibbiy terminologiyaning katta qismi lotin tilida shakllangan. Ko'plab atamalar (masalan, *musculus biceps brachii*, *cerebrum*, *cor*, *nervus opticus*) lotincha yoziladi. Bu holat tibbiyot sohasida aniq va izchil tushuncha almashuvini ta'minlaydi. Har bir tibbiyot xodimi, istalgan davlatda ishlashidan qat'i nazar, ushbu terminologiyani tushunishi va ishlatishi mumkin.

Lotin tilidagi prefiks va suffikslar ham yangi terminlar yasashda muhim vositadir. Masalan, "-itis" qo'shimchasi yallig'lanishni bildiradi (bronchitis — bronx yallig'lanishi),

“hyper-” ortiqlikni (hypertension — yuqori qon bosimi), “hypo-” esa yetishmovchilikni (hypoglycemia — past qon shakar) anglatadi.

Lotin tili klinik anatomiya terminlarini aniq, tushunarli va universal ifodalashda muhim rol o‘ynaydi. Tana tuzilmalari, organlar, mushaklar, suyaklar va qon tomirlar nomlari aynan lotin tilida beriladi, bu esa shifokorlar va talabalarga chalkashliksiz ishlash imkonini yaratadi. Masalan, “*musculus pectoralis major*” yoki “*arteria carotis communis*” kabi atamalar aniq lokalizatsiyani ko‘rsatadi. Lotin tili yordamida klinik anatomik atamalar bir xil standartda ishlatiladi, bu esa xalqaro miqyosda tibbiy axborot almashuvini osonlashtiradi va noto‘g‘ri talqin qilish xavfini kamaytiradi.

Farmatsevtikada lotin tili hanuzgacha faol qo‘llaniladi. Retseptlar yozishda dori nomlari, ularning dozasi, qo‘llanilish shakli lotin tilida ifodalanadi. Masalan, Rp.: Paracetamoli 500 mg — bu dori parasetamolning 500 mg dozasi bilan yozilgan retseptidir. Bu uslub nafaqat an‘anaviy yondashuv, balki mutaxassislar o‘rtasida aniqlik va tushunarlilikni ta‘minlaydi.

Bugungi kunda aksariyat tibbiyot universitetlari o‘z dasturlarida lotin tilini majburiy fan sifatida o‘rgatadi. Talabalar tibbiy atamalarni lotin tilida o‘rganish orqali ilmiy fikrlashni shakllantiradi, yangi so‘zlarni to‘g‘ri tushunib, ularni klinik faoliyatda qo‘llay oladi. Lotin tilini bilish, shuningdek, xorijiy adabiyotlarni o‘qish va tahlil qilishda yordam beradi.

Xulosa

Lotin tili zamonaviy tibbiyotda faqat tarixiy meros emas, balki hozirgi kun uchun ham dolzarb va zarur vositadir. Tibbiyot sohasida aniqlik, izchillik va xalqaro darajadagi

tushunarlikni ta'minlashda lotin tilining o'rni beqiyosdir. Shuning uchun ham har bir tibbiyot sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassis ushbu tilni chuqur o'zlashtirishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov A., To'laganova M. *Tibbiyot terminologiyasi va lotin tili asoslari*. — Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2020.
2. Исраилова, М., Дулдулова, Н., & Талипов, Б. (2024). ИННОВАЦИОННЫЕ И ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНСКИХ ВУЗАХ ДЛЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ. *American Journal of Modern World Sciences*, 1(6), 381-386.
3. Oxford University Press. *Oxford Handbook of Medical Terminology*. — Oxford, 2020.
4. Duldulova, N. A. (2021). USING EDUCATIONAL GAMES IN THE TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION. *Theoretical & Applied Science*, (2), 161-164.
5. Israilova, M. N., Abidova, M. I., Sayfullaeva, L. S., Eshkuvatova, G. B., & Duldulova, N. A. (2023). FEATURES OF THE USE OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN PRACTICAL LESSONS AT TSDI. *Экономика и социум*, (10 (113)-2), 154-157.
6. Encyclopedia of the Latin Language. (2018). Moscow: Humanities Literature Publishing House.
7. Duldulova, N. A. Q. (2024). LOTIN TILINI O'QITISHDA QO'LLANILADIGAN INTERFAOL METODLAR. *Academic research in educational sciences*, (1), 430-432.